

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

Хмельницький фаховий коледж

Циклова комісія соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Хмельницького фахового коледжу
Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

„02” 09 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК Педагогічна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2024 рік

Робоча програма Педагогічна психологія
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 23 Соціальна робота
спеціальністю 231 Соціальна робота

„29” серпня 2024 року – 40 с.

Розробники:

Войціх Інна Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін
(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Войціх Інна Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін
(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Протокол від «29» серпня 2024 року №1

Голова циклової комісії
соціально-економічних та
загальноосвітніх дисциплін

Єлена ГЕДЕЛЕВИЧ

(підпис)

„29” серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з керівником робочої групи з розробки та розвитку ОПП
«Соціальна робота» (2024 р.)
(назва освітньої програми)

„29” серпня 2024 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку ОПП
«Соціальна робота»

Ольга ПОЛЬОВИК

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20__/20__	20__/20__	20__/20__	20__/20__
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

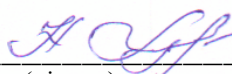
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

[http://vo.ukraine.edu.ua/course/view.php?id=_____](http://vo.ukraine.edu.ua/course/view.php?id=)
(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

„29” серпня 2024 року

Завідувач відділу
освітньої діяльності
Хмельницького фахового коледжу
Університету «Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
4.1.	Анотація дисципліни.....	7
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	19
4.2.1.	<i>Тематичний план.....</i>	19
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни.....</i>	21
4.3.	Форми організації занять.....	22
4.3.1.	<i>Теми семінарських занять.....</i>	22
4.3.2.	<i>Індивідуальні завдання.....</i>	22
4.3.3.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота.....</i>	23
4.3.4.	<i>Теми самостійної роботи студентів.....</i>	26
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	28
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	28
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	29
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	30
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	30
6.1	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	31
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	32
6.3.	Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS	33
6.4.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	33
6.5.	Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	33
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	35
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	36
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	36
7.3.	Рекомендована література.....	38
7.4.	Інформаційні ресурси.....	40
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	40

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань 23 Соціальна робота	Вид дисципліни вибіркова	
	Спеціальність 231 Соціальна робота	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат, доповідь	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 150		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 6,5	Освітній ступінь: молодший фаховий бакалавр	30 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Самостійна робота	
		98 год.	
		Індивідуальні завдання	
Вид семестрового контролю: залік			

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти. Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОПС «фаховий молодший бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

Здобувачі освіти заочної форми мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми з метою набуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета:

Мета викладання навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» полягає у послідовному формуванні у студентів основ педагогічної психології в єдності її теоретичних та практичних намірів.

Завдання:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогічна психологія» є:

- ознайомитися з основними теоретичними засадами, проблемами, завданнями та структурою педагогічної психології;
- засвоїти основні поняття педагогічної психології, а також вміння та навички в практичній роботі з людьми;
- проаналізувати основні проблеми та завдання педагогічної психології;
- вивчити основні методи психолого-педагогічних досліджень;
- засвоїти психологічні основи методів виховання дітей.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

В результаті навчання з курсу студенти повинні знати:

- теоретичні засади педагогічної психології;
- основні проблеми і завдання педагогічної психології;
- психологічні особливості учбової мотивації учнів;
- основні підходи до розв'язання проблеми навчання та розвитку учнів;
- психологічні основи методів виховання дітей.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання для психологічного аналізу та вирішення навчальних ситуацій ;
- доцільно обирати методи дослідження певних психолого-педагогічних ситуацій;
- визначати можливості застосування різних методів навчання;
- враховувати специфіку етапів розвитку особистості учня для забезпечення його успішного навчання;
- розробляти плани виховних заходів щодо формування моральної свідомості учнів.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8
БК	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 4	СК 9	СК 10	СК 11
ВК	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 5	ПРН 11	ПРН 12
ВК	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Основні засади педагогічної психології

Тема 1. Предмет і задачі педагогічної психології

Педагогічна психологія – це наука про факти, механізми та закономірності опанування людиною соціокультурним досвідом, закономірності інтелектуального та особистісного розвитку дитини як суб'єкта навчальної діяльності, що організується та керується педагогом у різних умовах освітнього процесу.

Педагогічна психологія – це порубіжна, комплексна галузь знання, що посіла певне місце між психологією та педагогікою, стала сферою спільного вивчення взаємозв'язків між вихованням, навчанням і розвитком підростаючих поколінь.

У педагогічній психології є багато проблем. Серед найголовніших можна виділити наступні: співвідношення навчання та розвитку, співвідношення навчання та виховання; урахування сенситивних періодів розвитку у навчанні; робота з обдарованими дітьми; готовність дітей до шкільного навчання та ін.

Загальна задача педагогічної психології полягає у виявленні, вивченні та описі психологічних особливостей та закономірностей інтелектуального та особистісного розвитку людини в умовах навчально-виховної діяльності, освітнього процесу.

Структуру педагогічної психології складають три розділи: психологія навчання; психологія виховання; психологія вчителя.

Тема 2. Методи педагогічної психології

У педагогічній психології використовуються всі ті методи, що є в загальній, віковій і багатьох інших галузях психології: спостереження, усне і письмове опитування, метод аналізу продуктів діяльності, контент-аналіз,

експеримент і ін., але тільки тут вони застосовуються з урахуванням віку дітей і тих психолого-педагогічних проблем, у контексті яких виникає необхідність звертання до них.

Методологія – система принципів і способів організації, побудови теоретичної і практичної діяльності, а також навчання про цю систему. Поняття “методологія” має два основні значення: а) система певних способів і прийомів, застосовуваних у тій чи іншій сфері діяльності (у науці, політиці, мистецтві і т.п.); б) навчання про цю систему, загальна теорія методу, теорія в дії.

У сучасній методології і логіці науки виділяється наступна загальна схема рівнів методології: рівень філософської методології; рівень методології загальнонаукових принципів дослідження; рівень конкретно-наукової методології; рівень методик і технік дослідження.

Експеримент – один із основних (поряд зі спостереженням) методів наукового пізнання взагалі, психологічного дослідження зокрема. Він відрізняється від спостереження активним втручанням у ситуацію з боку дослідника, що здійснює планомірне маніпулювання однією або декількома змінними (факторами) і реєстрацію супровідних змін у поведженні досліджуваного об’єкта.

Формуючий експеримент – застосовуваний у віковій і педагогічній психології метод простежування змін психіки дитини в процесі активного впливу дослідника на досліджуваного. Синоніми формуючого експерименту: перетворюючий; творчий; виховний; навчальний; метод активного формування психіки.

Тема 3. Научіння і навчання

Є декілька понять, що належать до набуття людиною життєвого досвіду у вигляді знань, умінь, навичок, здібностей. Це – научіння, учіння, навчання.

Научіння позначає процес і результат набуття індивідуального досвіду біологічною системою (від найпростіших організмів до людини як вищої форми її організації в умовах Землі).

Учіння визначається як научіння людини в результаті цілеспрямованого, свідомого привласнення нею переданого (трансльованого) соціокультурного (суспільно-історичного) досвіду і формованого на цій основі індивідуального досвіду. Отже, учіння розглядається як різновид научіння.

Навчання в найбільш уживаному розумінні цього терміну означає цілеспрямовану, послідовну передачу (трансляцію) соціокультурного (суспільно-історичного) досвіду іншій людині в спеціально створених умовах. У психолого-педагогічному відношенні навчання розглядається як керування процесом накопичення знань, формування пізнавальних структур, як організація і стимулювання учбово-пізнавальної активності учня.

Научіння/учіння/навчання – це процес набуття суб’єктом нових способів здійснення поведження і діяльності, їхньої фіксації і/або модифікації.

Тема 4. Навчання і розвиток

Проблема навчання і розвитку була і залишається однією зі стрижневих у

педагогічній психології. Її розв'язання служить фундаментом для дидактики і методики навчання і виховання. На різних історичних етапах її рішення мінялося, що обумовлене зміною методологічних установок, появою нових трактувань розуміння сутності розвитку особистості і самого процесу навчання, переосмисленням ролі останнього в цьому розвитку

В історії психолого-педагогічній думки можна виділити три точки зору на питання про співвідношення впливу генотипних і середовищних факторів на розвиток людини: біогенетична, соціогенетична і персоногенетична.

До початку 30-х рр. ХХ ст. більш-менш чітко сформувалися три основні теорії про співвідношення навчання і розвитку: між навчанням і розвитком відсутній зв'язок; навчання і розвиток - тотожні процеси; між навчанням і розвитком існує тісний зв'язок (Л.С. Виготський).

Ці теорії про співвідношення навчання і розвитку, описані Л.С. Виготським більш сімдесяти років тому, у деякій модифікації існують і в сучасній психології, маючи під собою відповідне фактичне обґрунтування як експериментального, так і практичного характеру.

Перша теорія: між навчанням і розвитком відсутній зв'язок.

Друга теорія: навчання і розвиток - тотожні процеси (У. Джемс, Е.Торндайк і ін.).

Третя теорія намагається об'єднати перші дві (К. Коффка). Вона розглядає сам розвиток як двоїстий процес: як дозрівання і як навчання. А звідси випливає, що дозрівання якимось чином впливає на навчання, а навчання, у свою чергу, впливає на дозрівання. При цьому навчання розуміється як процес виникнення нових структур і удосконалення старих, а тому навчання може йти не тільки слідом за розвитком, але й випереджати його, викликаючи в ньому новоутворення.

Тема 5. Навчальна діяльність

„Навчальна діяльність” (НД) – досить неоднозначне поняття. Можна виділити три основні трактування цього поняття, прийняті як у психології, так і в педагогіці: як синонім навчання, учіння, навчання; як провідний тип діяльності в молодшому шкільному віці; як один з видів діяльності школярів.

Концепція навчальної діяльності є в психології одним з підходів до процесу навчання, що реалізує положення про суспільно-історичну обумовленість психічного розвитку. Вона сформувалася на базі основного діалектико-матеріалістичного принципу психології - принципу єдності психіки і діяльності в контексті психологічної діяльності (О.М. Леонтьєв) і в тісному зв'язку з теорією поетапного формування розумової діяльності і типів навчання (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін).

У концепції НД (на відміну від дидактичних концепцій) закладені передумови для розуміння учня як суб'єкта пізнання. Сам освітній процес трактується не як трансляція наукових знань, їхнє засвоєння, відтворення, а як розвиток пізнавальних здібностей, основних психічних новоутворень.

Організація навчання, побудованого за теоретичним типом, на думку В.В. Давидова і його послідовників, найбільш сприятлива для розумового розвитку дитини, тому таке навчання автори називають розвиваючим. Джерело

цього розвитку лежить поза самою дитиною - у навчанні, причому спеціально сконструйованого для цих цілей.

За еталон розвитку беруться показники, що характеризують теоретичне мислення:

- рефлексивність, цілепокладання, планування;
- уміння діяти у внутрішньому плані;
- уміння обмінюватися продуктами пізнання.

У концепції В.В. Давидова ціль освіти представлена більш широко, а головне, більш психологічно. Це не просте пізнання навколишнього світу, що існує за своїми об'єктивними законами, а присвоєння учнем суспільно - історичного досвіду, накопиченого попередніми поколіннями людей, відтворення освітньої культури, куди входять не тільки знання, але і суспільно вироблені цінності, нормативи, соціально значимі орієнтири.

Тема 6. Засвоєння знань, умінь і навичок

Знання складають ядро змісту навчання. На основі знань в учнів формуються уміння та навички, розумові і практичні дії; знання є основою моральних переконань, естетичних поглядів, світогляду.

Поняття «знання» багатозначне і має кілька визначень. Воно визначається то як частина свідомості, то як щось загальне у відображенні предметної розмаїтості, то як спосіб упорядкування дійсності, то як деякий продукт і результат пізнання, то як спосіб відтворення у свідомості пізнаваного об'єкта.

Елементарні знання, обумовлені біологічними закономірностями, властиві і тваринам, у яких вони служать необхідною умовою їхньої життєдіяльності, реалізації поведінкових актів. Знання є органічною єдністю почуттєвого і раціонального. На основі знань виробляються уміння і навички.

«Знання – це результат нашої пізнавальної діяльності незалежно від того, у якій формі ця діяльність відбувалася: почуттєво чи поза почуттєво, безпосередньо чи опосередковано; зі слів інших, у результаті читання тексту, при перегляді кіно або телефільму і т.д. Цей результат пізнання людина виражає в мовленні, у тому числі штучному, жестикуляційному, мімічному і будь-якому іншому. Отже, усяке знання є продуктом пізнавальної діяльності, вираженим у знаковій формі. Знання протилежне незнанню, непоінформованості, відсутності уявлень про що-небудь або про кого-небудь». (Л.М. Фрідман)

Знання можуть бути:

- донауковими;
- життєвими;
- художніми (як специфічний спосіб естетичного освоєння дійсності);
- науковими (емпіричними і теоретичними).

Життєві знання, що ґрунтуються на здоровому глузді і повсякденній свідомості, є важливою орієнтованою основою повсякденного поведіння людини. Повсякденне знання формується в повсякденному досвіді, на основі якого відбиваються головним чином зовнішні сторони і зв'язки з навколишньою дійсністю. Ця форма знання розвивається і збагачується в міру прогресу наукових знань. У той же час самі наукові знання вбирають у себе досвід

життєвого пізнання.

Наукове знання являє собою систематизовані узагальнені розряди знань, формування яких засноване не тільки на досвідних, емпіричних, але і на теоретичних формах відображення світу і закономірностей його розвитку. У своїх абстрактних формах наукове знання не всім і не завжди доступне, тому воно припускає такі зміни форми його презентації, що забезпечують адекватність його сприйняття, розуміння і засвоєння, тобто навчальне знання. Таким чином, навчальне знання є похідним від наукового і, на відміну від останнього, є пізнанням уже відомого або пізаного.

Тема 7. Психологічні основи типів навчання

У педагогіці заведено виділяти три основні типи навчання: традиційне (або пояснювально-ілюстративне), проблемне і програмоване. Кожен із цих типів має як позитивні, так і негативні сторони.

Сьогодні найбільш розповсюдженим є традиційний тип навчання. Основи цього типу навчання були закладені майже чотири століття тому назад ще Я.А. Коменським («Велика дидактика»).

Термін «традиційне навчання» має на увазі насамперед класно-визначену організацію навчання, що склалася в XVII ст. на принципах дидактики, сформульованих Я.А. Коменським, і дотепер є переважною в школах світу.

Традиційне навчання має низку протиріч (А.А. Вербицький). Серед них одним з основних є протиріччя між спрямованістю змісту навчальної діяльності (отже, і самого учня) у минуле, опредмечене в знакових системах «основ наук», і орієнтацією суб'єкта навчання на майбутній зміст професійно-практичної діяльності і всієї культури.

Сьогодні найбільш перспективним і відповідним соціально-економічним, а також і психологічній умовам, є проблемне навчання.

Проблемне навчанням – це така організація навчальних занять, що припускає створення під керівництвом учителя проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність учнів з їхнього розв'язання.

Проблемне навчання полягає у створенні проблемних ситуацій, в усвідомленні, прийнятті і розв'язанні цих ситуацій у ході спільної діяльності учнів і вчителя, при оптимальній самостійності перших і під загальним направляючим керівництвом останнього, а також в оволодінні учнями у процесі такої діяльності узагальненими знаннями і загальними принципами розв'язання проблемних задач. Принцип проблемності зближує між собою процес навчання з процесами пізнання, дослідження, творчого мислення.

Програмоване навчання – це навчання за заздалегідь розробленою програмою, в якій передбачені дії як учнів, так і педагога (або навчальної машини, що його заміняє). Ідея програмованого навчання була запропонована в 50-х рр. XX ст. американським психологом Б.Скіннером для підвищення ефективності керування процесом навчання з використанням досягнень експериментальної психології і техніки.

У програмованому навчанні учіння здійснюється як чітко керований процес, тому що досліджуваний матеріал розбивається на дрібні, легко

засвоювані дози. Вони послідовно подаються учневі для засвоєння. Після вивчення кожної дози відбувається перевірка засвоєння. Доза засвоєна – перехід до наступної. Це і є «кроком» навчання: пред'явлення, засвоєння, перевірка.

Змістовий модуль 2.

Психологічні основи навчання, виховання та розвитку учнів

Тема 8. Психологічні основи розвиваючого навчання

Теорія розвиваючого навчання берет свій початок у працях Й.Г. Песталоцці, Ф.А. Дистервега, К.Д. Ушинського й ін.

Наукове обґрунтування цієї теорії подане в працях Л.С. Виготського. Розвиваюче навчання є продуктивною реалізацією принципу випереджального розвитку навчання.

Термін «розвиваюче навчання» зобов'язаний своїм походженням В.В.Давидову. Уведений для позначення обмеженого кола явищ, він незабаром увійшов у масову педагогічну практику.

Під розвиваючим навчанням розуміється новий, активно-діяльнісний спосіб (тип) навчання, що йде на зміну пояснювально-ілюстративному способу (типові).

Розвиваюче навчання враховує і використовує закономірності розвитку, пристосовується до рівня й особливостей індивідуума.

Розвиваюче навчання в навчальній діяльності на основі засвоєння змісту навчальних предметів повинне розроблятися відповідно до її структури й особливостей (В.В. Давидов). Відповідно В.В. Давидов сформулював основні положення, що характеризують не лише зміст навчальних предметів, але і ті уміння, що повинні бути сформульовані в учнів при засвоєнні цих предметів у навчальній діяльності.

Як свідчать психолого-педагогічні спостереження і дослідження, у принципі будь-яке навчання тією чи іншою мірою сприяє розвитку в дітей мислення, особистості (наприклад, традиційне початкове навчання розвиває в молодших школярів емпіричне мислення). Учені розглядали не розвиваюче навчання «узагалі», а тільки такий його тип, що є співвідносним з молодшим шкільним віком і націлений, насамперед, на розвиток у молодших школярів теоретичного мислення, на розвиток у них творчості як основи особистості. Саме цей тип розвиваючого навчання ми зіставляємо з традиційним типом навчання, що не сприяє розвитку в школярів таких якостей.

Якщо психічний розвиток у принципі може здійснюватися лише у формах навчання і виховання, то, отже, ці форми завжди мають розвиваючий характер. Дійсно, у загальнотеоретичному плані справа у тому, що саме таким чином, і будь-яке навчання і виховання можна назвати «розвиваючими». Але всі проблеми полягають у тім, що конкретно розвивають дані види навчання і виховання, і чи відповідає при цьому розвиток, що спостерігається, віковим можливостям людини. Разом з тим, необхідно мати на увазі, що деякі види навчання і виховання можуть гальмувати психічний розвиток людини (тоді

відбувається його регресія, що також входить у філософське поняття «розвитку»).

Тема 9. Учень як суб'єкт виховання

Психологія виховання – найбільш складний і мало опрацьований розділ педагогічної психології, що вивчає внутрішні (психологічні) механізми становлення і розвитку особистості в цілому, а також окремі її властивості.

Категорія виховання – одна з основних у педагогіці і педагогічній психології. Від того, як формується трактування даного поняття, залежить багато чого в наступному аналізі і розумінні сутності прихованого за даним терміном явища.

Виховання (у широкому соціальному розумінні), включаючи в нього вплив на особистість суспільства в цілому (тобто ототожнюючи виховання із соціалізацією), розглядається як соціальне, цілеспрямоване створення умов (матеріальних, духовних, організаційних) для розвитку людини.

Виховання (у вузькому розумінні) – як цілеспрямована діяльність, покликана формувати в дітей систему якостей особистості, поглядів і переконань.

Виховання часто трактується в ще більш локальному розумінні - як розв'язання якої-небудь конкретної виховної задачі (наприклад, виховання суспільної активності, колективізму).

Становлення – термін, що відбиває деяке умовне досягнення дитиною такого рівня розвитку, коли вона стає здатною самостійно жити в суспільстві, розпоряджатися своєю долею і самостійно вибудовувати своє поведження, при цьому дитина також має здатність усвідомлювати свої відносини зі світом і здійснювати відносно стійкий ціннісний вибір.

Формування особистості – процес зміни особистості в ході взаємодії її з реальною дійсністю, появи фізичних і соціально-психологічних новоутворень у структурі особистості.

Взаємозв'язок виховання, формування, становлення і соціалізації

Фізичний, психічний і соціальний розвиток особистості здійснюється під впливом зовнішніх і внутрішніх, соціальних і природних, керованих і некерованих факторів. Воно відбувається в процесі соціалізації - засвоєння людиною цінностей, норм, установок, зразків поведження, властивому даному суспільству, соціальній спільності, групі, і відтворення ним соціальних зв'язків і соціального досвіду.

Тема 10. Психологічні основи методів виховання

Методи виховання – це конкретні шляхи впливу на свідомість, почуття, поведження школярів для розв'язання педагогічних задач у спільній діяльності (спілкуванні) останніх із учителем – вихователем.

На основі найпростішої структури особистості методи виховання поділяються на: методи формування свідомості; методи формування поведження і методи формування почуттів і відносин.

Метод переконання у вихованні – це шлях впливу на свідомість школяра для роз'яснення фактів і явищ суспільного або особистого життя, формування поглядів. Він є провідним у виховній роботі.

Метод вправ – це метод керування діяльністю школярів за допомогою різноманітних і повторюваних справ, де кожний виконує певні доручення (завдання).

Різнманітні прийоми педагогічного впливу можуть бути зведені до двох основних методів – вимоги й оцінки.

Вплив у вихованні – діяльність вихователя в єдиному процесі соціальної взаємодії, що призводить до зміни яких-небудь аспектів індивідуальності вихованця, його поведження і свідомості, форма здійснення функцій педагога.

Традиційно виділяються чотири основні способи впливу: переконання; уселяння (навіювання); зараження; наслідування.

Так, якщо дитина у віці від 1 року до 3 років просто відтворює зовнішні дії і словесні реакції дорослих, то вже в дошкільному віці наслідування вчинкам дорослого включає складну внутрішню опрацювання отриманих зразків. Молодший школяр починає копіювати і переймати особистісні якості дорослого. У підлітковому віці наслідування дорослим поступово витісняється взаємонаслідуванням. У юності основну роль у виборі об'єкта наслідування починають відігравати ціннісні орієнтації людини. Наслідування виконує при цьому допоміжну функцію, оскільки засвоєння норм і цінностей відбувається у старшокласників в основному за допомогою свідомого аналізу життєвої позиції значущих для них людей. Таким чином, з віком роль наслідування знижується. Якщо для маленької дитини наслідування постає основним способом навіювання, то для школяра навіювання і передача інформації відбуваються, як правило, словесним шляхом. Міняється і зміст наслідування. У дошкільному дитинстві дитина, дивлячись на дорослих, учиться правильно діяти у світі предметів. Для школяра вчитель і батьки уже постають носіями соціальних зразків поведження, тобто переймаються не зовнішні звички улюбленої і шановної людини, а властиве їй ставлення до інших людей.

Тема 11. Загальна характеристика педагогічної діяльності

Своїм походженням учительська професія зобов'язана відокремленню утворення в особливу соціальну функцію, коли в структурі суспільного поділу праці сформувався специфічний тип діяльності, призначення якої – підготовка підростаючих поколінь до життя на основі прилучення їх до цінностей людської культури.

Е.А. Климовим була розроблена схема характеристик професій. Відповідно до цієї схеми, об'єктом педагогічної професії є людина, а предметом – діяльність його розвитку, виховання, навчання. Педагогічна діяльність відноситься до групи професій «людина – людина».

Як і будь-який вид діяльності, діяльність педагога має свою структуру. Вона така: мотивація; педагогічні цілі і задачі; предмет педагогічної діяльності; педагогічні засоби і способи рішення поставлених задач; продукт і результат

педагогічної діяльності.

У ряді психолого-педагогічних робіт виділяються дві групи педагогічних функцій – цілеспрямовані та організаційно-структурні.

Педагогічна діяльність має ті ж характеристики, що і будь-який інший вид людської діяльності. Це, насамперед: цілеспрямованість; умотивованість; предметність.

До складу професійно обумовлених властивостей і характеристик учителя входять: загальна спрямованість його особистості (соціальна зрілість і громадянська відповідальність, професійні ідеали, гуманізм, високорозвинені, насамперед, пізнавальні, інтереси, самовіддане ставлення до обраної професії), а також деякі специфічні якості:

- організаторські (організованість, діловитість, ініціативність, вимогливість, самокритичність);
- комунікативні (справедливість, уважність, привітність, відкритість, доброзичливість, скромність, чуйність, тактовність);
- перцептивно-гностичні (спостережливість, креативність, інтелектуальна активність, дослідницький стиль, гнучкість, оригінальність і критичність мислення, здатність до нестандартних рішень, почуття нового, інтуїція, об'єктивність і неупередженість, уважне ставлення до досвіду старших колег, потреба в постійному відновленні і збагаченні знань);
- експресивні (високий емоційно-вольовий тонус, оптимізм, емоційна сприйнятливність і чуйність, самовладання, толерантність, витримка, почуття гумору);
- професійна працездатність;
- фізичне і психічне здоров'я.

Тема 12. Педагогічні здібності і стиль педагогічної діяльності

Здібності – індивідуально-психологічні особливості людини, що виявляються в діяльності і є умовою успішності її виконання.

На сьогоднішній день існують різні підходи до визначення здібностей. Глибокий аналіз проблеми здібностей був даний Б.М. Тепловим. Відповідно до концепції, розвиненої ним і його співробітниками, уродженими можуть бути лише анатомо-фізіологічні і функціональні особливості людини, що створюють певні передумови для розвитку здібностей, називані задатками.

Педагогічними здібностями називають сукупність індивідуально-психологічних особливостей особистості вчителя, що відповідають вимогам педагогічної діяльності і визначають успіх в оволодінні цією діяльністю. Відмінність педагогічних здібностей від педагогічних умінь полягає в тім, що педагогічні здібності – це особливості особистості, а педагогічні уміння – це окремі акти педагогічної діяльності, здійснювані людиною на високому рівні.

До групи педагогічних здібностей у першу чергу належать: педагогічна спостережливість; педагогічна уява; вимогливість як риса характеру; педагогічний такт; організаторські здібності; простота, ясність і переконливість мовлення.

Талант і геніальність є рівнями здібностей. Талант – це вищий ступінь

здібностей особистості в певній діяльності, а гініальність – вищий ступінь прояву творчих здібностей.

Зазвичай види здібностей різняться за їх спрямованістю, або спеціалізацією (Шадріков В.Д.). Так, можна виділити:

Загальні здібності – такі індивідуальні властивості особистості, що забезпечують відносну легкість і продуктивність в опануванні знаннями та виконанні різних видів діяльності;

Спеціальні здібності – система властивостей особистості, котрі допомагають досягти високих результатів у якій-небудь сфері діяльності. Спеціальні здібності органічно пов'язані із загальними.

Педагогічними здібностями називають сукупність індивідуально-психологічних особливостей особистості учителя, що відповідають вимогам педагогічної діяльності і визначають успіх в оволодінні цією діяльністю. Відмінність педагогічних здібностей від педагогічних умінь полягає в тому, що педагогічні здібності – це особливості особистості, а педагогічні уміння - це окремі акти педагогічної діяльності, здійснювані людиною на високому рівні.

Кожна здібність має свою структуру, в ній розрізняють провідні і допоміжні властивості.

Провідними властивостями у педагогічних здібностях є: педагогічний такт; спостережливість; любов до дітей; потреба у передачі знань.

Змістовий модуль 3.

Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя

Тема 13. Психологічна структура педагогічної діяльності

Дослідження Ф.Н. Гоноболіна, Н.В. Кузьміної, Н.Д. Левітові, І.В. Страхова дозволили представити структуру педагогічної діяльності через компоненти, які займають суттєве місце в структурі педагогічних здібностей (за основу використана схема, запропонована Ф.Н. Гоноболіним):

Дидактичні здібності – здібності викладати учням навчальний матеріал, робити його доступним для дітей, викладати школярам матеріал ясно і зрозуміло, викликати інтерес до предмету, викликати в учнів активні самостійні думки.

Академічні здібності – здібності до відповідної галузі науки (до математики, фізики, біології, хімії тощо). Здібний вчитель знає предмет не лише в обсязі учбового курсу, а значно ширше і глибше, постійно слідкує за відкриттями у своїй науці, абсолютно вільно володіє матеріалом, проявляє до цього матеріалу значний інтерес, веде хоча б дуже маленьку, але дослідницьку роботу.

Перцептивні здібності – здібності розуміти внутрішній світ учня, психологічна спостережливість, пов'язана з тонким розумінням особистості учня та його тимчасових психічних станів.

Мовні здібності – здібності ясно і чітко висловлювати свої думки і почуття за допомогою мовлення, а також міміки і пантоміміки.

Організаторські здібності – це, по-перше, здібності організовувати учнівський колектив, згуртовувати його, спонукати на розв'язання важливих завдань і, по-друге, здібності правильно організовувати свою власну роботу.

Авторитарні здібності – здібності безпосереднього емоційно-вольового впливу на учнів і вміння на цій основі завойовувати у них авторитет.

Комунікативні здібності – здібності до спілкування з дітьми, вміння знайти правильний підхід до учнів, встановити з ними доцільні, з педагогічного погляду, взаємини, наявність педагогічного такту (І.В. Страхов та Н.В. Кузьміна виділяють педагогічний такт як окрему педагогічну здібність вчителя).

Педагогічна уява – це спеціальні здібності, які виявляються у передбаченні (прогнозуванні) наслідків своїх дій, у виховному проектуванні особистості учнів, пов'язаному з уявленням про те, яким учень стане у майбутньому, в умінні прогнозувати розвиток тих чи інших якостей вихованця.

Здібність до розподілу уваги одночасно між декількома видами діяльності має особливе значення до роботи вчителя. Здібний, досвідчений вчитель уважно слідує за змістом і формою викладу матеріалу, за розгортанням своєї думки (чи думки учня), в той же час тримає в колі уваги всіх учнів, тонко реагує на ознаки втоми дітей, неухважність, помічає всі випадки порушення дисципліни і, нарешті, слідує за своєю власною поведінкою (позою, мімікою і пантомімікою, ходом).

Тема 14. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності

Однією з найважливіших вимог до педагога є чіткість соціальної і професійної позиції. Саме в ній учитель постає як суб'єкт педагогічної діяльності.

Позиція педагога – система сформованих настанов і ціннісних орієнтацій, ставлень і оцінок світу, педагогічної діяльності, педагогічних явищ, які визначають характер діяльності, поведінки, спілкування вчителя, його місце та роль у професійній діяльності і повсякденному житті.

У позиції педагога виявляються його особистість, соціальна орієнтація, тип громадської поведінки і діяльності. Найважливіше для педагога, щоб його позиція була гуманістичною, характеристиками якої є любов до дітей, захист їхніх прав та інтересів, турбота про їх фізичне і психічне здоров'я, емпатійне ставлення до кожного, діалогічне спілкування тощо.

Професіограма особистості вчителя – ідеальний портрет учителя, зразок, еталон, у якому представлені якості особистості, якими він має володіти, а також знання, уміння, навички, необхідні для виконання педагогічних функцій.

Тема 15. Професійна компетентність педагога

Поняття «компетентність» (лат. *competens* - відповідний, здібний) означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості учителя, які дозволяють йому самостійно й ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її в практичній діяльності. Педагогічна компетентність учителя – це єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Традиційно розрізняють мінімальний і вищий рівні компетентності. Мінімальний рівень компетентності наявний у молодого вчителя, який,

оволодівши теоретичними знаннями і практичними навичками і вміннями, розпочинає педагогічну діяльність. Досвідчений учитель, який глибоко оволодів своїми фаховим предметом і на практиці здійснює дослідницький пошук ефективніших шляхів підвищення якості навчально-виховного процесу, має вищий рівень компетентності.

Структура компетентності включає базові знання, володіння вміннями та особистісні якості. Приклад структури базових компетентностей педагога-вихователя розроблений групою вчених. Науковці виділяють: особистісні якості, постановка цілей і завдань, мотивація поведінки, інформаційна компетентність, розробка програм і прийняття рішень, компетенції в організації діяльності.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:
психологія, педагогіка, вступ до спеціальності.

Міжпредметні зв'язки: педагогіка, психологія, вікова психологія.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань	
	денна форма							заочна форма								
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.		
		у тому числі							у тому числі							
л		сем	пр	лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Модуль 1																
Змістовий модуль 1.																
Основні засади педагогічної психології																
Тема 1. Предмет і задачі педагогічної психології	12	2	-	2	-	-	8									АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Методи педагогічної психології	11	2	-	2	-	-	7									АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 3. Научіння та навчання	10	2	-	1	-	-	7									АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Тема 4. Навчання і розвиток	10	2	-	1	-	-	7									АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: Складання глосарію
Тема 5. Навчальна діяльність	11	2	-	2	-	-	7									АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Засвоєння знань, умінь та навичок	11	2	-	2	-	-	7									АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: Складання глосарію
Тема 7. Психологічні основи типів навчання	11	2	-	2	-	-	7									АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: Складання глосарію
Модульний контроль	2	-	-	-	-	2	-									комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	78	14	-	12	-	2	50									
Змістовий модуль 2.																
Психологічні основи навчання, виховання та розвитку в учнів																
Тема 8. Психологічні основи розвиваючого навчання	10	2	-	2	-	-	4									АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Педагогічна психологія”

Разом: 150 год., лекції – 30 год., практичні заняття – 22 год., самостійна робота – 98 год.

Модулі	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		
Назва модуля	Основні засади педагогічної психології							Психологічні основи навчання, виховання та розвитку в учнів					Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя		
Кількість балів за модуль	31 бал							17 балів					11 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми лекцій	<i>Предмет і задачі педагогічної психології</i>	<i>Методи педагогічної психології</i>	<i>Научіння та навчання</i>	<i>Навчання та розвиток</i>	<i>Навчальна діяльність</i>	<i>Засвоєння знань, умінь та навичок</i>	<i>Психологічні основи типів навчання</i>	<i>Психологічні основи розвиваючого навчання</i>	<i>Учень як суб'єкт виховання</i>	<i>Психологічні основи методів виховання</i>	<i>Загальна характеристика педагогічної діяльності</i>	<i>Педагогічні здібності і стилі педагогічної діяльності</i>	<i>Психологічна структура педагогічної діяльності</i>	<i>Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності</i>	<i>Професійна компетентність педагога</i>
Теми практичних занять	<i>Предмет і задачі педагогічної психології</i>	<i>Методи педагогічної психології</i>	<i>Научіння та навчання</i>	<i>Навчальна діяльність</i>	<i>Засвоєння знань, умінь та навичок</i>	<i>Психологічні основи типів навчання</i>	<i>Психологічні основи розвиваючого навчання</i>	<i>Учень як суб'єкт виховання. Психологічні основи методів виховання</i>	–	<i>Педагогічні здібності і стилі педагогічної діяльності</i>	–	–	<i>Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності</i>	<i>Професійна компетентність педагога</i>	
	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	–	4 бали	–	4 бали	4 бали	
Самостійна робота	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	2 бали	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	
ІНДЗ	9 балів														
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (12 балів)														
Підсумковий контроль	Залік (тестові завдання до Заліку – 20 балів)														

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і задачі педагогічної психології	2
2	Методи педагогічної психології	2
3	Научіння та навчання	1
4	Навчання і розвиток	1
5	Навчальна діяльність	2
6	Засвоєння знань, умінь та навичок	2
7	Психологічні основи типів навчання	2
8	Психологічні основи розвиваючого навчання	2
9	Учень як суб'єкт виховання	1
10	Психологічні основи методів виховання	1
11	Педагогічні здібності і стиль педагогічної діяльності	2
12	Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	2
13	Професійна компетентність педагога	2
	Разом	22

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Пошук та складання списку додаткової літератури з теми „Предмет і задачі педагогічної психології”.

2. Пошук та складання списку додаткової літератури з теми „Методи педагогічної психології”.

3. Складання кросворду за основними термінами теми „Научіння та навчання”.

4. Складання глосарію на тему „Навчання і розвиток”.

5. Огляд додаткової літератури на тему: „Навчальна діяльність”.

6. Складання глосарію на тему „Засвоєння знань, умінь та навичок”.

7. Складання глосарію на тему „Психологічні основи типів навчання”.

8. Огляд додаткової літератури на тему: „Психологічні основи розвиваючого навчання”.

9. Огляд додаткової літератури на тему: „Учень як суб'єкт виховання”.

10. Огляд додаткової літератури на тему: „Психологічні основи методів виховання”.

11. Огляд додаткової літератури на тему: „Загальна характеристика педагогічної діяльності”.

12. Огляд додаткової літератури на тему: „Педагогічні здібності і стиль педагогічної діяльності”.

13. Огляд додаткової літератури на тему: „Психологічна структура педагогічної діяльності”.

14. Огляд додаткової літератури на тему: „Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності”.

15. Огляд додаткової літератури на тему: „Професійна компетентність педагога”.

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**4 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**5 балів**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**4 бали**);
- Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**5 балів**);
- Участь у науковій студентській конференції (**4 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**).
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **9 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Предмет і задачі педагогічної психології.
2. Історія виникнення та розвитку педагогічної психології.
3. Гілки педагогічної психології. Основні проблеми педагогічної психології.
4. Основні підходи у вітчизняній науці і практиці до розв'язання проблеми готовності дітей до навчання в школі.
5. Взаємозв'язок вікової психології та педагогічної психології в системі психологічних знань про дитину.
6. Педологія як комплексна наука про дитину. Сугестопедія як принципово новий напрямок у педагогічній психології.
7. Взаємозв'язок методології, методів і методик психолого-педагогічного дослідження. Особливості застосування загальнонаукових методів у психолого-педагогічних дослідженнях.

8. Порівняльний аналіз кількісних і якісних методів дослідження. Застосування методу бесіди у вивченні особистості учня. Особливості застосування методу аналізу “продуктів діяльності” у педагогічній психології.
9. Основні етапи психолого-педагогічного дослідження. Формувальний експеримент як один із основних методів педагогічної психології.
10. Научіння як процес і результат набуття індивідуального досвіду. Основні теорії научіння. Проблеми теорії научіння. Види научіння в людини.
11. Біхевіористська концепція научіння. Асоціативно-рефлекторна теорія научіння.
12. Міждисциплінарний підхід до учіння. Учіння як різновид людської діяльності. Основні теорії учіння у вітчизняній психології.
13. Теорія поетапного формування розумових дій і понять. Основні положення теорії планомірного формування розумових дій.
14. Проблема співвідношення навчання і розвитку як центральна проблема педагогічної психології. Особливості рішення проблеми співвідношення навчання і розвитку в даний час.
15. Проблеми мотивації досягнення успіху. Особливості прояву мотивації досягнення в навчальному процесі.
16. Феномен “навченої безпорадності”. Вивчення навчальної мотивації.
17. Проблема знань у психолого-педагогічній літературі. Форми існування навчальних знань.
18. Психолого-педагогічні умови засвоєння знань. Основні етапи процесу навчального пізнання. Проблема розуміння в психолого-педагогічній літературі. Основні рівні оволодіння вміннями і навичками.
19. Сутність теорії поетапного формування розумових дій і понять. Основні типи орієнтованої основи дії. Типи навчання (за П.Я. Гальперінім). Формування загально-навчальних умінь і навичок як одна з основних педагогічних задач.
20. Сутність традиційного навчання. Основні протиріччя традиційного навчання.
21. Історичні аспекти проблемного навчання в закордонній педагогіці і психології. Проблемне навчання Дж. Дьюї.
22. Розвиток проблемного навчання у вітчизняній науці і практиці. Сутність проблемного навчання. Проблемні ситуації як основа проблемного навчання.
23. Програмоване навчання: переваги та недоліки. Типи навчальних програм. Біхевіоральний підхід до програмованого навчання. Розвиток програмованого навчання у вітчизняній науці і практиці.
24. Проблема розвиваючого навчання в психолого-педагогічній літературі. Проблема співвідношення навчання і розвитку.
25. Зв’язок розвиваючого навчання із зоною найближчого розвитку дитини. Проблеми і труднощі впровадження систем розвиваючого навчання в практику.
26. Виховання – одна з центральних категорій педагогічної психології. Взаємозв’язок виховання, формування, становлення і соціалізації.
27. Проблема цілей виховання. Ціль виховання в різних педагогічних концепціях.

28. Види виховання. Міждисциплінарний підхід до виховання. Критерії і показники вихованості і виховуваності.

29. Взаємозв'язок навчання і виховання. Типи взаємозв'язку навчання і виховання. Виховуюче навчання.

30. Формування моральної основи учнів. Роль емпатії в моральному вихованні учнів. Концепція морального розвитку Кольберга.

31. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості. Особливості застосування методу переконання у вихованні.

32. Класифікація методів виховання. Методи організації діяльності і формування поведінки. Методи формування почуттів і відносин. Методи впливу.

33. Переконання як один з основних способів впливу. Уселяння (сугестія) і виховання. Вікові особливості наслідування.

34. Самовиховання, самоосвіта, самонавчання як ціль виховання.

35. Принципи виховання. Педагогічні закономірності виховання.

36. Принципи виховання. Принцип природодоцільності. Принцип культуродоцільності.

37. Принципи виховання. Технократичний підхід до виховання. Гуманістичний підхід до виховання.

38. Проблема педагогічної діяльності в психолого-педагогічній літературі. Професійно обумовлені властивості і характеристики вчителя.

39. Структура педагогічної діяльності. Основні протиріччя педагогічної діяльності.

40. Професійна самосвідомість вчителя в його діяльності. Функції самосвідомості у життєдіяльності людини. Місце самооцінки в структурі професійної Я-концепції вчителя.

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді наукового проекту)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бал
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	2 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали

6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бал
Разом		9 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 9-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
8 – 9	відмінно	5	A	відмінно
6 – 7	добре	4	BC	добре
4 – 5	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 3	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і задачі педагогічної психології	8
2	Методи педагогічної психології	7
3	Научіння та навчання	7
4	Навчання і розвиток	7
5	Навчальна діяльність	7
6	Засвоєння знань, умінь та навичок	7
7	Психологічні основи типів навчання	7
	Модульний контроль	2
8	Психологічні основи розвиваючого навчання	4
9	Учень як суб'єкт виховання	4
10	Психологічні основи методів виховання	4
11	Загальна характеристика педагогічної діяльності	5
12	Педагогічні здібності і стиль педагогічної діяльності	3
	Модульний контроль	2
13	Психологічна структура педагогічної діяльності	5
14	Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	3
15	Професійна компетентність педагога	4
	Модульний контроль	2
	ІНДЗ	10
Разом		98

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1.			
Основні засади педагогічної психології			
Тема 1. Предмет і задачі педагогічної психології (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	I-II
Тема 2. Методи педагогічної психології (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	III-IV
Тема 3. Научіння та навчання (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне заняття	1	V-VI
Тема 4. Навчання і розвиток (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VII
Тема 5. Навчальна діяльність (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VII- VIII
Тема 6. Засвоєння знань, умінь та навичок (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VIII
Тема 7. Психологічні основи типів навчання (7 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VIII- IX
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	4	IX
<i>Всього: 5 год.</i>	<i>Всього: 11 балів</i>		
Змістовий модуль 2.			
Психологічні основи навчання, виховання та розвитку в учнів			
Тема 8. Психологічні основи розвиваючого навчання (4 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	X
Тема 9. Учень як суб'єкт виховання (4 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XI-XII
Тема 10. Психологічні основи методів виховання (4 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XII
Тема 11. Загальна характеристика педагогічної діяльності (5 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	XIII
Тема 12. Педагогічні здібності і стиль педагогічної діяльності (3 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	4	XIII
<i>Всього: 22 год.</i>	<i>Всього: 9 балів</i>		
Змістовий модуль 3.			
Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя			
Тема 13. Психологічна структура педагогічної діяльності (5 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIV

Тема 14. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності (3 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XV
Тема 15. Професійна компетентність педагога (4 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	4	XV
<i>Всього: 14 год.</i>	<i>Всього: 7 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 10 год.	Науковий проект	9	XV
<i>Разом: 98 год.</i>	<i>Разом: 36 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або

здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Педагогічна психологія” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

- *ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

- *рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Педагогічна психологія” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 3 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові							
1.1. Робота на практичному занятті	4	6	24	3	12	2	8
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	2	7	7	4	5	3	3
1.3. Виконання модульної роботи	1	1	4	1	4	1	4
1.4. Тест до Заліку	20	20					
Разом			35		21		15
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 91							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 9 балів)							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу							4
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики							5
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки							4
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу							5
2.5. Участь у науковій студентській конференції							4
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе							5
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)							9
Разом							9
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 9							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100							

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90-100	<i>відмінно</i>	5	зараховано	A	<i>відмінно</i>
82-89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75-81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64-74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60-63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35-59	<i>незадовільно</i>	2	не зараховано	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34		2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																ІНДЗ	Тест до Заліку	Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3							не більше 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК1	T8	T9	T10	T11	T12	МК2	T13	T14			T15	
5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	2	5	4	1	5	5	4	9	20	

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

6.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет і задачі педагогічної психології.
2. Історія виникнення та розвитку педагогічної психології.
3. Гілки педагогічної психології. Основні проблеми педагогічної психології.
4. Основні підходи у вітчизняній науці і практиці до розв'язання проблеми готовності дітей до навчання в школі.
5. Взаємозв'язок вікової психології та педагогічної психології в системі психологічних знань про дитину.
6. Педологія як комплексна наука про дитину. Сугестопедія як принципово новий напрямок у педагогічній психології.
7. Взаємозв'язок методології, методів і методик психолого-педагогічного дослідження. Особливості застосування загальнонаукових методів у психолого-педагогічних дослідженнях.

8. Порівняльний аналіз кількісних і якісних методів дослідження. Застосування методу бесіди у вивченні особистості учня. Особливості застосування методу аналізу “продуктів діяльності” у педагогічній психології.
9. Основні етапи психолого-педагогічного дослідження. Формувальний експеримент як один із основних методів педагогічної психології.
10. Научіння як процес і результат набуття індивідуального досвіду. Основні теорії научіння. Проблеми теорії научіння. Види научіння в людини.
11. Біхевіористська концепція научіння. Асоціативно-рефлекторна теорія научіння.
12. Міждисциплінарний підхід до учіння. Учіння як різновид людської діяльності. Основні теорії учіння у вітчизняній психології.
13. Теорія поетапного формування розумових дій і понять. Основні положення теорії планомірного формування розумових дій.
14. Проблема співвідношення навчання і розвитку як центральна проблема педагогічної психології. Особливості рішення проблеми співвідношення навчання і розвитку в даний час.
15. Проблеми мотивації досягнення успіху. Особливості прояву мотивації досягнення в навчальному процесі.
16. Феномен “навченої безпорадності”. Вивчення навчальної мотивації.
17. Проблема знань у психолого-педагогічній літературі. Форми існування навчальних знань.
18. Психолого-педагогічні умови засвоєння знань. Основні етапи процесу навчального пізнання. Проблема розуміння в психолого-педагогічній літературі. Основні рівні оволодіння вміннями і навичками.
19. Сутність теорії поетапного формування розумових дій і понять. Основні типи орієнтованої основи дії. Типи навчання (за П.Я. Гальперіним). Формування загально-навчальних умінь і навичок як одна з основних педагогічних задач.
20. Сутність традиційного навчання. Основні протиріччя традиційного навчання.
21. Історичні аспекти проблемного навчання в закордонній педагогіці і психології. Проблемне навчання Дж. Дьюї.
22. Розвиток проблемного навчання у вітчизняній науці і практиці. Сутність проблемного навчання. Проблемні ситуації як основа проблемного навчання.
23. Програмоване навчання: переваги та недоліки. Типи навчальних програм. Біхевіоральний підхід до програмованого навчання. Розвиток програмованого навчання у вітчизняній науці і практиці.
24. Проблема розвиваючого навчання в психолого-педагогічній літературі. Проблема співвідношення навчання і розвитку.
25. Зв’язок розвиваючого навчання із зоною найближчого розвитку дитини. Проблеми і труднощі впровадження систем розвиваючого навчання в практику.
26. Виховання – одна з центральних категорій педагогічної психології. Взаємозв’язок виховання, формування, становлення і соціалізації.
27. Проблема цілей виховання. Ціль виховання в різних педагогічних концепціях.

28. Види виховання. Міждисциплінарний підхід до виховання. Критерії і показники вихованості і виховуваності.
29. Взаємозв'язок навчання і виховання. Типи взаємозв'язку навчання і виховання. Виховуюче навчання.
30. Формування моральної основи учнів. Роль емпатії в моральному вихованні учнів. Концепція морального розвитку Кольберга.
31. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості. Особливості застосування методу переконання у вихованні.
32. Класифікація методів виховання. Методи організації діяльності і формування поведінки. Методи формування почуттів і відносин. Методи впливу.
33. Переконання як один з основних способів впливу. Уселяння (сугестія) і виховання. Вікові особливості наслідування.
34. Самовиховання, самоосвіта, самонавчання як ціль виховання.
35. Принципи виховання. Педагогічні закономірності виховання.
36. Принципи виховання. Принцип природодоцільності. Принцип культуродоцільності.
37. Принципи виховання. Технократичний підхід до виховання. Гуманістичний підхід до виховання.
38. Проблема педагогічної діяльності в психолого-педагогічній літературі. Професійно обумовлені властивості і характеристики вчителя.
39. Структура педагогічної діяльності. Основні протиріччя педагогічної діяльності.
40. Професійна самосвідомість вчителя в його діяльності. Функції самосвідомості у життєдіяльності людини. Місце самооцінки в структурі професійної Я-концепції вчителя.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до заліку.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Педагогічна психологія. Лекції
https://www.youtube.com/watch?v=ewSxS_hTMgo

2. Теоретичний семінар "Особистість педагога Нової української школи - психолого-педагогічний аспект"
<https://www.youtube.com/watch?v=YNShagrmuIg>
3. Педагогічна психологія. Лекції
<https://www.youtube.com/watch?v=iWVZjmpetMY>

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій

(термінологічний словник)

Алгоритмізоване навчання - система прийомів, методів розв'язання завдань у визначеній послідовності.

Виховання - діяльність педагогів - вихователів, спрямована на зміну свідомості, світогляду, психіки, ціннісних орієнтацій, знань і способів діяльності особистості, що сприяє її моральному, духовному зростанню і вдосконаленню.

Виховна ситуація - поєднання психологічних, педагогічних, соціальних, матеріальних та інших умов; система взаємопов'язаних об'єктивних і суб'єктивних обставин життєдіяльності вихованця і вихователя.

Виховне оточення - умови, що сприяють становленню у дитини позитивних якостей.

Виховний вплив - процес організації спільної, активної діяльності педагога і учнів з метою зміни моральних, соціально - психологічних характеристик та перебудови поведінки об'єктів виховного впливу.

Здатність до навчання - система властивостей особистості і діяльності школяра, яка характеризує його можливості у засвоєнні навчальної програми (знань, понять, умінь, навичок тощо).

Здібності - індивідуально-психологічні особливості людини, що виявляються в діяльності і є умовою її успішного виконання.

Знання - перевірений на практиці результат пізнання навколишньої дійсності, правильне її відображення в мисленні людини.

Мотив (франц. *motif*, лат. *motus* - рух) - спонукання до діяльності, пов'язане із задоволенням потреб людини.

Мотивація - система спонукань які зумовлюють активність організму і визначають її спрямованість.

Навичка - стійка, удосконалена у результаті багаторазових, цілеспрямованих вправ дія.

Навченість - відносно стійка властивість особистості, суттєвим компонентом якої є здатність до навчання.

Навчальна діяльність - цілеспрямована діяльність учнів, результатом якої є розвиток особистості, інтелекту, здібностей, засвоєння знань, оволодіння уміннями та навичками.

Навчання - спільна діяльність педагога і дитини, зорієнтована на засвоєння знань, умінь і навичок, способів пізнавальної діяльності.

Операції навчальної діяльності - свідомі цілеспрямовані дії, які в результаті багаторазового повторення включаються у більш складні дії, поступово з об'єкта свідомого контролю перетворюються на спосіб виконання складнішої дії.

Орієнтувальна основа діяльності (ООД) - система орієнтирів і вказівок, за допомогою яких учень виконує засвоювану дію.

Педагогічна майстерність - оволодіння педагогом кращими зразками, еталонами та рівнем педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, професійної поведінки, що забезпечує високі результати навченості, вихованості і розвитку учнів.

Педагогічна психологія - галузь психології, яка вивчає закономірності психічної діяльності людини у процесі розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання і самонавчання.

Педагогічно занедбані діти - діти, в яких під впливом несприятливих соціальних, психолого - педагогічних та інших умов сформувалося негативне ставлення до навчання, соціально - цінних норм поведінки, які втратили почуття відповідальності за власні вчинки, зневірилися у собі.

Педагогічна (професійна) спрямованість особистості вчителя - інтерес до педагогічної діяльності і здатність нею займатися та емоційне ставлення до діяльності (любов, задоволення, інші потреби).

Пізнавальні інтереси - група мотивів, пов'язана зі змістом і процесом учіння, спрямована на опанування способом певної діяльності.

Поняття - логічна форма мислення, в якій відображаються загальні, істотні і відмінні ознаки предметів і явищ дійсності.

Проблемне навчання - система методів, засобів, що шляхом розв'язування проблемних завдань у процесі засвоєння нових знань формують в учнів творче мислення та пізнавальні інтереси.

Проблемна ситуація - пізнавальна ситуація, за якої учневі недостатньо наявних знань для розв'язання, виконання теоретичного чи практичного завдання, що породжує суб'єктивну потребу в нових знаннях, стимулює пізнавальну активність школяра.

Програмоване навчання - система подавання теоретичного матеріалу та організованих форм навчальної роботи учня, що сприяють йому у самостійному здобуванні знань, оволодінні уміннями і навичками.

Продуктивність навчальної діяльності - швидкість і якість засвоєння знань, формування узагальнених способів дій.

Професійна (педагогічна) самосвідомість (Я-концепція) вчителя - усвідомлення вчителем норм, правил, моделі педагогічної професії, сформованість професійного кредо, концепції вчительської праці; співвіднесення себе з професійним еталоном, ідентифікація з професією, очікувана оцінка себе референтними людьми; самооцінка.

Психологічна стійкість - здатність зберегти і використати цінний педагогічний досвід як необхідну основу пропонованих інновацій, прагнення конструктивно розв'язувати проблемні педагогічні ситуації.

Самовиховання - управління суб'єктом своєю діяльністю, спілкуванням, поведінкою, переживаннями, спрямованими на зміну своєї особистості відповідно до усвідомлених цілей, ідеалів і переконань задля самовдосконалення.

Спосіб дії - сукупність операцій планування, організування умов, необхідних перетворень і контролю за виконанням дії, що забезпечує її результат.

Уміння - здатність використовувати наявні знання, поняття, оперувати ними для виявлення суттєвих властивостей об'єктів і явищ, успішного розв'язання теоретичних і практичних завдань.

Учіння - стихійний або цілеспрямований процес засвоєння людиною знань, вироблення вмінь і навичок, розвиток особистості, інтелекту, що відбувається в умовах індивідуальної або спільної діяльності, спілкування з ровесниками або старшими шляхом спостереження за поведінкою та діяльністю інших людей, їх наслідування, а також у процесі сприймання та аналізу інформації у засобах масової інформації.

7.3 Рекомендована література

Основна:

1. Вікова і педагогічна психологія : підручник / Н. М. Токарева , А. В. Шамне. К.: 2017. 480 с.
2. Вікова та педагогічна психологія. За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднічук та ін. Київ. Каравела. 2023. 400 с.
3. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / . В. М. Поліщук. 4 те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.
4. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. Посібник. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
5. Євтух М.Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. Київ : Кондор-. Видавництво, 2015. 420 с.
6. Карпенко Є. Вікова та педагогічна психологія : Актуальні студії сучасних українських учених : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2014. 152 с.

7. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] Центр учб. л-ри, Київ, 2010, 125 с.

8. Матейчук Н. Г. , Степаненко О. П. Педагогічна психологія [Текст]: навч. посібник. Чернівці: Технодрук, 2015. 240 с.

9. Педагогічна психологія: навч.-метод. посібник (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання) / уклад. Н.Г. Кошелева. Дніпро, ГІМ ДВНЗ ДДПУ, 2024. 175 с.

10. Савчин, М. В. Педагогічна психологія : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М. В. Савчин. Київ : Академвидав, 2007. 424 с.

11. Учитель І. Б. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник [електронне видання] / І. Б. Учитель, М. В, Сурякова, І. Б. Батраченко. Дніпро: Середняк Т. К., 2021, 162 с. <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4470>

Допоміжна:

12. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 88 с.

13. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Курс лекцій. Київ, 2000. 100 с.

14. Климишин О. І. Розвиток духовності особистості: психолого-педагогічний супровід. Івано-Франківськ : Видавець Третяк І. Я., 2011

15. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 128 с.

16. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 516 с.

17. Професійна освіта: Словник / Під ред. Н. Г. Ничкало. К.: Вища школа, 2000. 381 с.

18. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 520 с.

7.4. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>

3. Педагогічна психологія
https://stud.com.ua/88896/pedagogika/pedagogichna_psihologiya

4. Вікова та педагогічна психологія
https://pidruchniki.com/1566021237173/psihologiya/pedagogichna_psihologiya

5. Євтух М.Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. К.: КондорВидавництво, 2015. 420 с
http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09_2016/452863.pdf

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 28
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу №28